Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro rybolov

2021/2169(INI)

8.11.2022

NÁVRH ZPRÁVY

o stavu provádění společné rybářské politiky a budoucích perspektivách
(2021/2169(INI))

Výbor pro rybolov

Zpravodaj: Gabriel Mato

PR_INI

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....9

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o stavu provádění společné rybářské politiky a budoucích perspektivách (2021/2169(INI))

Evropský parlament,

– s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie (SFEU), a zejména na její články 3, 4, 5, 11, 38, 39, 43 a 349,

– s ohledem na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1380/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné rybářské politice[1],

– s ohledem na článek 54 jednacího řádu,

– s ohledem na zprávu Výboru pro rybolov (A9-0000/2022),

A. vzhledem k tomu, že Evropský parlament se již vyjádřil k několika specifickým rysům společné rybářské politiky, je vhodné se dále zaměřovat především na zachování mořských biologických zdrojů a řízení rybolovu v rámci společné rybářské politiky;

Obecné cíle SRP

1. připomíná, že společná rybářská politika musí zajistit, aby činnosti v oblasti rybolovu a akvakultury byly dlouhodobě udržitelné z hlediska životního prostředí a byly řízeny způsobem, jenž je v souladu s cíli dosahovat přínosů v hospodářské a sociální oblasti a v oblasti zaměstnanosti a přispívat k dostupnosti dodávek potravin;

2. vyjadřuje politování nad tím, že od roku 2014 se provádění společné rybářské politiky zaměřuje především na environmentální aspekt této politiky, jakožto na předpoklad pro socioekonomické aspekty a aspekty potravinového zabezpečení a na úkor těchto aspektů; domnívá se, že z toho vyplývající negativní dopady na odvětví rybolovu se od brexitu a pandemie COVID-19 zhoršily, že se tyto negativní dopady i nadále zhoršují a v důsledku nedávného mezinárodního geopolitického vývoje se staly neudržitelnými;

3. zdůrazňuje, že mořské plody mají obecně nižší uhlíkovou stopu než potraviny produkované na pevnině, což poukazuje na strategickou hodnotu mořských plodů v souvislosti se Zelenou dohodou pro Evropu;

4. domnívá se, že cílem reformy společné rybářské politiky by mělo být dosažení rovnováhy mezi jejími cíli; podporuje proto posílení socioekonomického a potravinového rozměru SRP a v jejím mezinárodním rozměru dosažení rovných podmínek;

5. vyzývá Komisi, aby před tím, než navrhne strategii nebo právní předpisy nebo přijme politická rozhodnutí, za tímto účelem systematicky prováděla komplexní posouzení

[1] Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 22.

dopadů ex ante a ex post, včetně socioekonomických analýz;

6. vyzývá Komisi a Radu, aby při tvorbě politik kladly větší důraz na význam rybolovu, pokud jde o příspěvek k dodávkám potravin;

7. zdůrazňuje strategickou úlohu rybářů v potravinovém hodnotovém řetězci a v potravinovém zabezpečení;

Maximální udržitelný výnos (MSY)

8. domnívá se, že zavedení maximálního udržitelného výnosu jako referenčního bodu pro řízení rybolovu bylo hlavním faktorem pro zlepšení celkového stavu rybích populací; domnívá se však, že o dosažení cíle maximálního udržitelného výnosu by se mělo usilovat s ohledem na praktickou realitu a s ohledem na socioekonomický rozměr, rozměr přiměřenosti a rozměr potravinového zabezpečení, které jsou zakotveny ve Smlouvě a v kodexu chování Organizace pro výživu a zemědělství (FAO);

9. v této souvislosti připomíná, že cíl dosáhnout maximálního udržitelného výnosu „pro všechny populace do roku 2020“ se již v nařízeních o regionálních víceletých plánech přijatých po roce 2013 změnil;

10. domnívá se proto, že cíl dosáhnout maximálního udržitelného výnosu stanovený v nařízení (EU) č. 1380/2013 (základní nařízení o společné rybářské politice) by měl být odpovídajícím způsobem upraven;

Povinnost vykládky a snížení nežádoucích úlovků

11. opakuje stanoviska, jež vyjádřil ve svém usnesení ze dne 18. května 2021 o povinnosti vykládky[2]; připomíná, že povinnost vykládky, zavedená v rámci zásadní změny paradigmatu v oblasti řízení rybolovu, není řádně prováděna; znovu zdůrazňuje, že povinnost vykládky není sama o sobě cílem, ale je nástrojem k snížení nežádoucích úlovků na minimum a že je třeba provést posouzení socioekonomického dopadu této povinnosti;

12. dále se domnívá, že:

– stávající povinnost vykládky by měla být uplatňována pružně, s přihlédnutím ke zvláštním charakteristikám každého druhu rybolovu;

– oblast působnosti povinnosti vykládky by měla být přezkoumána tak, aby se omezily problémy s blokačními druhy a komplexními odchylkami;

– povinnost vykládky by měla být atraktivnější, zejména prostřednictvím pobídek, aby se zlepšila odpovědnost rybářských subjektů, a tím i dodržování předpisů;

13. trvá na tom, že cíl minimalizace nežádoucích úlovků by měl být v první řadě plněn pomocí technických opatření a měl by být podporován lepší dokumentací úlovků; vyzývá Komisi, aby spolutvůrcům evropských právních předpisů navrhla další

[2] Úř. věst. C 15, 12.1.2022, s. 9.

alternativy k povinnosti vykládky;

Opatření pro zachování zdrojů

Rybolovná práva

14. připomíná, že celkové přípustné odlovy (TAC) a kvóty jsou nejjednodušším způsobem řízení úmrtnosti dané rybolovem, avšak TAC pro jednotlivé populace mohou být problematické ve smíšeném rybolovu (kvůli blokačnímu efektu);

15. vyzývá Komisi a Radu, aby stanovovaly celkové přípustné odlovy pouze pro hlavní cílové populace;

16. zdůrazňuje, že relativní stabilita, jež byla zajištěna před čtyřmi desetiletími, je široce uznávána jako zásadní nástroj pro zajištění dlouhodobé předvídatelnosti a kontinuity při sdílení rybích populací mezi zeměmi; zdůrazňuje však, že rozdíl mezi přidělenými vnitrostátními kvótami a skutečnými zájmy rybářských loďstev členských států se v průběhu času výrazně prohloubil a brexit jej ještě zhoršil; zdůrazňuje rovněž, že změna klimatu má na rozdělení rybích populací značný dopad;

17. domnívá se proto, že je nezbytné současnou relativní stabilitu upravit a zároveň zachovat základní prvky této zásady; za tímto účelem vyzývá Komisi, aby poskytla komplexní posouzení současné relativní stability a možných scénářů pro její úpravu;

Řízení loďstva

18. vyzývá Komisi, aby navrhla úpravu strukturální politiky s cílem usnadnit dekarbonizaci odvětví rybolovu a zlepšit bezpečnost a pracovní podmínky v tomto odvětví, zejména plným využitím dostupné hrubé prostornosti v rámci vnitrostátních stropů kapacity a vyloučením „sociální a bezpečnostní“ tonáže z výpočtu rybolovné kapacity;

Víceleté regionální plány

19. uznává zásadní úlohu víceletých plánů jakožto hlavních rámců pro regionální řízení rybolovu;

20. vyzývá Komisi, aby v těchto plánech navrhla větší flexibilitu, aby zohledňovaly socioekonomické aspekty a měnící se podmínky;

21. zdůrazňuje, že je třeba zlepšit uplatňování ekosystémového přístupu na regionální úrovni a potřebu jednotných opatření pro řízení rybolovu týkajících se tažných populací v regionech, na něž se vztahuje několik víceletých plánů;

Správa

Organizace v rámci Komise

22. důrazně doporučuje, aby vzhledem ke strategickému významu rybolovu jako zdroje

zdravých a vysoce kvalitních potravin byla tato politika uznána v rámci Komise a aby příslušné útvary Komise měly k dispozici dostatečný počet odborníků v oblasti rybolovu;

Regionalizace a zapojení zúčastněných stran

23. vybízí členské státy, aby široce využívaly nástroj regionální spolupráce v souladu s článkem 18 základního nařízení o společné rybářské politice;

24. zdůrazňuje zásadní úlohu poradních sborů při konzultacích se zúčastněnými stranami;

25. Podporuje současné složení poradních orgánů s většinovým zastoupením socioekonomických subjektů ve srovnání s jinými zájmovými skupinami;

26. zdůrazňuje, že je důležité zapojit poradní výbory do činnosti Evropského parlamentu;

27. vyjadřuje politování nad nedostatečným monitorováním a transparentností způsobu, jakým je doporučení poradního výboru zohledněno při rozhodování; vyzývá Komisi a členské státy, aby se systematicky a aktivně účastnily zasedání poradní skupiny a aby lépe informovaly o hodnotě svého poradenství;

28. domnívá se, že je třeba rozvíjet společné řízení s poradními sbory, aby se podpořil přístup zdola nahoru;

Rozhodnutí založená na vědeckých poznatcích a posouzení dopadů

29. vyzývá Komisi, aby všechny své politické a legislativní iniciativy (včetně prováděcích aktů, které stanoví omezení rybolovu) založila na vědeckém, technickém a hospodářském poradenství (včetně zkušeností rybářů) a na předchozích posouzeních dopadů;

30. domnívá se, že poradní výbor by měl mít možnost přispívat k žádostem Komise o poradenství Mezinárodní rady pro průzkum moří (ICES) a Vědeckotechnického a hospodářského výboru pro rybářství (VTHVR) s cílem podpořit užší spolupráci mezi vědci a zúčastněnými stranami;

31. vyzývá Komisi, aby o těchto žádostech systematicky informovala Evropský parlament;

Začlenění rybolovu do širšího politického kontextu

32. zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby rybolov a akvakultura měly spravedlivé místo ve srovnání s ostatními odvětvími při navrhování politik a v územním plánování;

33. Připomíná, že požadavky na ochranu životního prostředí musí být začleněny do společné rybářské politiky s cílem podpořit udržitelný rozvoj v souladu se Smlouvou o fungování EU;

34. zdůrazňuje, že politika v oblasti rybolovu a životního prostředí musí být sladěna, avšak cíle v oblasti životního prostředí nemohou převážit nad cíli společné rybářské politiky;

Vnější rozměr společné rybářské politiky

35. vyzývá Komisi, aby prosazovala SRP jako politický model správy oceánů a hájila zájmy odvětví rybolovu EU v regionálních organizacích pro řízení rybolovu a v dohodách o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu a obecněji na mezinárodních fórech;

36. vyzývá Komisi, aby zajistila, že cíle společné rybářské politiky budou plně začleněny do postoje EU na všech mezinárodních fórech o životním prostředí, jako je Úmluva o biologické rozmanitosti nebo Úmluva o mezinárodním obchodu ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES), kde se projednávají otázky týkající se biologických mořských zdrojů;

37. domnívá se, že dovážené produkty z mořských plodů musí podléhat přísným environmentálním a sociálním normám podobným normám uplatňovaným v EU;

Nejvzdálenější regiony

38. domnívá se, že společná rybářská politika dostatečně neřeší specifické potřeby nejvzdálenějších regionů;

39. vyzývá Komisi, aby navrhla program možností, které se konkrétně týkají odlehlosti a ostrovní povahy (POSEI) pro rybolov a akvakulturu, podobně jako v zemědělství;

40. zdůrazňuje, že podpora EU a členských států na obnovu řemeslných loďstev má pro tyto regiony zásadní význam; vyzývá Komisi, aby zejména přizpůsobila své pokyny pro analýzu rovnováhy mezi rybolovnou kapacitou a rybolovnými právy (COM(2014)0545) charakteristikám nejvzdálenějších regionů;

41. trvá na tom, že je třeba podporovat selektivní metody rybolovu, jako jsou ukotvená lovná zařízení používaná drobnými loďstvy v nejvzdálenějších regionech;

42. zdůrazňuje, že je třeba poskytnout nezbytné zdroje na zlepšení vědeckých poznatků o výlučných hospodářských zónách nejvzdálenějších regionů;

Změna klimatu

43. zdůrazňuje, že zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně jsou v rámci společné rybářské politiky klíčové pro řešení problému změny klimatu;

44. zdůrazňuje potřebu odolnějších ekosystémů a odolnějších odvětví hospodářského rybolovu;

45. vybízí Komisi a členské státy, aby navýšily lidské a finanční zdroje na vědu o rybolovu související se změnou klimatu;

46. vyzývá Komisi, aby navrhla nástroje a možnosti financování pro odvětví zasažená změnou klimatu;

°

° °

47. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, jakož i vládám a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

V roce 2009 zveřejnila Komise zelenou knihu s vizí, jak by měla vypadat společná rybářská politika (SRP) v budoucnosti. Tím byla zahájena diskuse o reformě, která byla přijata v roce 2013.

Stávající Komise má do 31. prosince 2022 předložit Evropskému parlamentu a Radě zprávu o fungování společné rybářské politiky. Měla by vyhodnotit společnou rybářskou politiku do roku 2022 s cílem určit, jak řešit otázky, které nejsou dostatečně pokryty stávající politikou, jako je sociální rozměr, přizpůsobení se změně klimatu a čisté oceány, a zvážit její budoucí rozvoj.

Cílem tohoto návrhu zprávy je poskytnout politické pokyny k případnému budoucímu přezkumu společné rybářské politiky. Pokud neposkytne všechny odpovědi, vyvstává několik otázek ohledně provádění stávající společné rybářské politiky, otázky, zda jsou současné cíle a nástroje společné rybářské politiky stále relevantní pro řešení současných i budoucích výzev a zda by některé aspekty měly být reformovány, přezkoumány, upraveny nebo zdokonaleny.

Komise měla vždy zdravý kritický pohled na tuto politiku, což bylo hlavní hnací silou politických změn. Komise by měla v případě potřeby i nadále podporovat zlepšování politiky.

Vzhledem k omezením týkajícím se délky zprávy nebylo možné zabývat se všemi aspekty společné rybářské politiky, na které se vztahuje základní nařízení o společné rybářské politice (EU) 1380/2013. Bylo třeba si vybrat.

Zpráva se proto zaměřuje především na zachování rybích populací a řízení rybolovu, přičemž vychází rovněž z konkrétních zpráv, které již byly přijaty v několika posledních letech a které se týkají otázek, jako je maximální udržitelný výnos, povinnost vykládky, provádění článku 17 společné rybářské politiky nebo „Fishers for the future“. Technická opatření však nejsou vypracována s ohledem na jeho poměrně nedávný nový legislativní rámec.

Zpráva se nevztahuje na akvakulturu (která byla právě předmětem zvláštního usnesení Evropského parlamentu) ani o uvádění na trh a zpracování produktů rybolovu a akvakultury (v rámci zvláštního nařízení přijatého souběžně se základním nařízením). Nezabývá se ani jinými klíčovými rozměry, jako je strukturální pilíř společné rybářské politiky (podle nařízení FEAMP), kontrola (v současné době v rámci interinstitucionálních jednání) nebo dopady brexitu na rybolov EU v severovýchodním Atlantiku (rovněž se zabývá nedávným usnesením).

Postoj zpravodaje

Aniž by byla přijata konkrétní opatření, která je třeba přezkoumat, budoucí SRP potřebuje přechod od rigidních a nerealistických cílů k pragmatickým a dosažitelným cílům.

V průběhu posledního desetiletí (2010–2020) jsme zaznamenali radikální změnu od naprostého nedostatku jasně definovaných cílů pro řízení rybolovu k přísným „politickým“ cílům stanoveným v roce 2013 (rok poslední reformy SRP) s vědomím, že v té době nikdo neměl všechny odpovědi na otázky týkající se jejich účinků a praktického provádění a nechal zkušenosti testovat svou schopnost přinést výsledky, či nikoli. Problém je v tom, že ještě dnes

není dosaženo pouze cílů dohodnutých v roce 2013 ve stanovených lhůtách, ale zjistíme, že některé je nemožné dosáhnout a jiné je velmi obtížné uvést do praxe.

Vědci uznávají, že využívání všech populací ryb v mořském ekosystému při maximálním udržitelném výnosu (MSY), který jsme si stanovili jako cíl do roku 2020, je prakticky nemožné. Všechny populace, zejména v oblasti rybolovu, kde jsou uloveny různé druhy, nemohou být současně loveny na úrovních maximálního udržitelného výnosu. Také cíl splnit povinnost vykládky všech úlovků do roku 2019, ačkoli to zní jednoduše jako koncept, stále způsobuje obrovské problémy. Koncepce maximálního udržitelného výnosu by měla být prováděna s ohledem na praktickou realitu a s ohledem na socioekonomický rozměr, proporcionalitu a zajišťování potravin.

Výsledkem je nedůvěra rybářů vůči politikům, protože přijatá opatření jsou nevhodná a postrádají pevný vědecký základ, nedůvěru společnosti, která se domnívá, že EU nedosáhla toho, co bylo dohodnuto, ale také rozhořčení vůči rybářům, protože jsou vnímáni jako nedodržující zákon.

Důvěryhodnost EU je zpochybněna. Je třeba stanovit realistické a dosažitelné cíle. Rybáře je třeba vzít na palubu. V budoucí SRP je třeba obnovit a podporovat image ušlechtilých a obtížných rybářů – zejména rybářů z EU – poskytujících spotřebitelům zdravé, vysoce kvalitní a udržitelné potraviny.

Současné cíle společné rybářské politiky se příliš zaměřují na environmentální aspekty. I když nikdo nepochybuje o tom, že zdravé rybolovné populace a ochrana biologické rozmanitosti jsou pro hospodářsky životaschopné odvětví rybolovu *conditio sine qua non*, neměli bychom ztrácet ze zřetele skutečnost, že cílem společné rybářské politiky není pouze mít dostatek rybolovných zdrojů nebo méně nadměrně využívaných zdrojů, ale také – nebo především – dosáhnout maximální udržitelné úrovně produkce mořských plodů, aby bylo zajištěno potravinové zabezpečení a pozitivní sociální a hospodářské výnosy rybářům a pobřežním komunitám. Proto musí být politika v oblasti rybolovu a životního prostředí sladěna, ale cíle v oblasti životního prostředí nemohou převážit nad cíli společné rybářské politiky.

Řádná správa věcí veřejných, včasné konzultace a účinné zapojení zúčastněných stran do rozhodovacího procesu jsou základními prvky úspěšné politiky.

V této souvislosti je pro konkurenceschopnost loďstev EU a producentů akvakultury zásadní zajistit rovné podmínky s některými zahraničními loďstvy s nízkými sociálními a environmentálními normami, která loví ve stejných zónách s hospodářskými subjekty EU a obchodují s jejich produkty na trhu EU.

Současně musíme zajistit, aby EU hájila zájmy svých odvětví rybolovu na celosvětové úrovni v souvislosti se svou činností v oblasti správy oceánů. Ochrana a prosazování modelu udržitelnosti EU je naprosto slučitelné a mělo by jít ruku v ruce s obranou zájmů odvětví EU.

Odvětví rybolovu a akvakultury v EU a celý hodnotový řetězec mořských plodů jsou strategickými aktéry pro svou společenskou úlohu poskytování vysoce kvalitních zdravých potravin spotřebitelům. Musíme jim dát místo, které si zaslouží, a zařadit je obecněji na přední místo v politické agendě EU.

A konečně, nejvzdálenější regiony mají zvláštní omezení a zvláštní potřeby, jak je stanoveno

v článku 349 SFEU. Společná rybářská politika by měla zohledňovat jejich specifické rysy a potřeby a přizpůsobovat se jim.